

ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ ΚΑΙ ΘΗΡΙΩΔΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ – ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΤΟΧΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

ВОЕННЫЕ РАЗРУШЕНИЯ И ЗВЕРСТВА ОККУПАНТОВ В ГРЕЦИИ – ВОПРОС ВОЕННЫХ КОМПЕНСАЦИЙ И ОККУПАЦИОННОГО ЗАЙМА

Σ Είναι γνωστό πως η αποτυχία του Μουσολίνι εναντίον των Ελλήνων ήταν αυτή που τελικά προκάλεσε τη γερμανική επίθεση στην Ελλάδα στις 6 Απριλίου του 1941. Η ηρωική άμυνα των Ελλήνων στρατιωτών στα οχυρά της Ανατολικής Μακεδονίας σταμάτησε τους Γερμανούς, οι οποίοι όμως, εισβάλλοντας ταυτόχρονα και από τη Γιουγκοσλαβία με πολλαπλάσιες δυνάμεις κατάφεραν να προωθηθούν και να φτάσουν τελικά στην πρωτεύουσα Αθήνα, στις 27 Απριλίου 1941. Όλα αυτά έγιναν τη στιγμή που το σύνολο σχεδόν του ελληνικού στρατού ήταν ακόμα στο μέτωπο της Αλβανίας απέναντι από τους Ιταλούς. Η κατάληψη της Ελλάδας ολοκληρώθηκε με την περίφημη Μάχη της Κρήτης, το Μάιο του 1941.

Известно, что именно поражение Муссолини в войне с греками в итоге вызвало наступление Германии на Грецию 6 апреля 1941 г. Героическая оборона укрепленных позиций Восточной Македонии греческой армией остановила немцев, которым в результате одновременного вторжения и со стороны Югославии с преобладающими силами, удалось продвинуться в столицу Греции Афины 27 апреля 1941 г. Все это случилось в то время, когда большая часть греческой армии была все еще на фронте с Албанией в борьбе против итальянцев. Захват Греции закончился знаменитой Критской битвой в мае 1941 г.

Σ Έτσι εγκαινιάστηκε η τριπλή κατοχή της χώρας, από τους Γερμανούς και τους συμμάχους τους, τους ηττημένους Ιταλούς και τους Βουλγάρους, που ήρθαν πίσω από τους Γερμανούς χωρίς να ρίξουν μια τουφεκιά. Οι Γερμανοί κράτησαν υπό τον έλεγχο τους την Κρήτη, την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη με την Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, τον Έβρο και κάποια νησιά. Οι Ιταλοί πήραν υπό τον έλεγχο τους το μεγαλύτερο τμήμα της Ηπειρωτικής Ελλάδας και τα Επτάνησα μέχρι το Σεπτέμβριο του 1943. Στους Βούλγαρους ο Χίτλερ έδωσε την περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Таким образом, началась тройная оккупация страны: немцами и их союзниками, пораженными итальянцами и болгарами, которые пришли вслед за немцами, не сделав ни единого выстрела. Немцы держали под контролем Крит, Афины, Салоники с Центральной и Западной Македонией, Эврос и некоторые острова. Итальянцы взяли под контроль большую часть материковой Греции и Ионические острова до сентября 1943 года. Болгарам Гитлер отдал часть Восточной Македонии и Фракию.

Σ Με την έναρξη της κατοχικής περιόδου, τις επιτάξεις ειδών για τις ανάγκες των κατοχικών στρατών, την καταστροφή της υπαίθρου, τη λεηλασία των εμπορικών και βιομηχανικών αποθεμάτων της χώρας καθώς και των αποθεμάτων σε χρυσό, την εκτίναξη του πληθωρισμού και την εμφάνιση της μαύρης αγοράς, άρχισε μια σκληρή δοκιμασία για τον ελληνικό πληθυσμό.

С наступлением оккупационного периода, с реквизицией, конфискацией товаров на нужды завоеванных войск, с разорением сел, с разграблением торговых и промышленных запасов страны, а также запасов золота, со всплеском инфляции и появлением черного рынка началось тяжелое испытание для греческого народа.

Σ Για να αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα από τις επιτάξεις των ειδών, με βάση επίσημες γερμανικές εκτιμήσεις της εποχής, μόνο για την περίοδο από την 1^η Μαΐου ως τις 30 Σεπτεμβρίου 1941 επιτάχθηκαν 56.000 τόνοι κορινθιακή σταφίδα, 110.000 τόνοι καπνών, όλη η παραγωγή βαλανιδιών και η αξία των σταλμένων πρώτων υλών και προϊόντων στη Γερμανία ανήλθε στα 38.812.100 γερμανικά μάρκα.

Приведем некоторые примеры конфискации товаров, на основании официальных немецких данных: только за период с 1 мая по 30 сентября 1941 г. было реквизировано 56000 тонн

κορινθского изюма, 110000 тонн табака, все производство желудей, а цены сырья и продукции в Германии повысились до 38812100 немецких марок.

Ο πληθωρισμός στην κατοχική Ελλάδα υπήρξε καταστροφικός: ενδεικτικά αναφέρουμε πως μια οκά* ψωμί τον Απρίλη του 1941 стоίχιζε 10 δραχμές και το Σεπτέμβριο του 1944 έφτασε το αστρονομικό ποσό των 153 εκατομμυρίων δραχμών. Καθ' όλη τη διάρκεια της κατοχής ο πληθωρισμός αυξήθηκε 15,3 εκατομμύρια φορές.

*Η οκά (Τουρκικά okka), ήταν Οθωμανική μονάδα μέτρησης μάζας. Ύστερα από την κατάρρευση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, συνέχισε να χρησιμοποιείται στα κράτη που προέκυψαν από τη διάλυσή της, συνήθως παράλληλα με τις μονάδες του μετρικού συστήματος. Η οκά υποδιαιρούνταν σε 400 δράμια. Η μάζα η οποία αντιστοιχούσε σε μία οκά ποίκιλε, στους ύστερους χρόνους της Οθωμανικής αυτοκρατορίας ορίστηκε στα 1,2829 χιλιόγραμμα. "

Инфляция в оккупационной Греции была катастрофической: для наглядности покажем, что одна ока* хлеба в апреле 1941 г. стоила 10 драхм, а в сентябре 1944 цена достигла астрономического числа в 153 миллиона драхм. На протяжении оккупации инфляция увеличилась в 15,3 миллиона раз.

*Ока – османская единица измерения массы. После падения Османской империи продолжала использоваться в государствах, образовавшихся в результате ее распада, обычно наряду с метрической системой. 1 ока делилась на 400 драм. Масса, соответствующая 1 оке, варьировалась, но в поздний период Османской империи была принята равной 1,2829 кг.

Σ Με την έναρξη της κατοχής άρχισε και η εποποιία της εθνικής αντίστασης των Ελλήνων κατά των κατακτητών. Για κάθε αντιστασιακή πράξη, σκληρά ήταν και τα αντίποινα των κατακτητών: συνολικά οι κατοχικές δυνάμεις εκτέλεσαν 56.225 Έλληνες, πυρπόλησαν 1700 χωριά και κωμοπόλεις, αφάνισαν 60.000 Ελληνοεβραίους, έστειλαν στα γερμανικά κάτεργα άλλους 20.000 Έλληνες. Όλα αυτά μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 1944, οπότε και οι Γερμανοί εγκατέλειψαν οριστικά την Αθήνα.

С наступлением оккупации началась эпопея национального сопротивления греков против оккупантов. Каждый акт сопротивления жестоко карался захватчиками: в совокупности оккупационные силы расстреляли 56225 греков, подожгли 1700 деревень и поселков, разорили 60000 греческих евреев, сослали на немецкую каторгу 20000 греков. Все это происходило до 18 октября 1944г., когда немцы окончательно оставили Афины.

Σ Ας δούμε όμως ορισμένα μόνο χαρακτηριστικά παραδείγματα της γερμανικής θηριωδίας κατά των Ελλήνων αμάχων: στις 2 Ιουνίου 1941 εκτέλεσαν όλους τους κατοίκους από το χωριό Κάνδανος των Χανίων της Κρήτης, συνολικά 300 άνδρες και γυναίκες. Οι κάτοικοι του χωριού είχαν προτάξει αντίσταση στους Γερμανούς για να προλάβουν να ξεφύγουν οι υποχωρούντες σύμμαχοι μετά τη μάχη της Κρήτης. Φεύγοντας οι Γερμανοί ξεθεμελίωσαν το χωριό και έβαλαν την πινακίδα που βλέπουμε, με τίτλο «εδώ υπήρχε το χωριό Κάνδανος».

Однако давайте посмотрим некоторые характерные примеры немецкой жестокости против греческого мирного населения: 2 июня 1941 были расстреляны все жители деревни Канданос (Ханья, Крит), в общем 300 мужчин и женщин. Жители деревни оказывали сопротивление немцам, чтобы отступающие союзники успели уйти после битвы на Крите. Уходя, немцы опустошили деревню и повесили табличку «здесь была деревня Канданос».

Σ Στις φωτογραφίες βλέπουμε την εκτέλεση όλων των ανδρών από το Κοντομάρι της Κρήτης, ήδη στις 26 Μαΐου 1941.

На фотографиях мы видим казнь всех мужчин из Контомари Крита, уже 26 мая 1941 г.

Σ Στις 16 Αυγούστου 1943, μια μόλις μέρα μετά τη μεγάλη γιορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, οι Γερμανοί εκτέλεσαν 317 κατοίκους στο χωριό Κομμένο της Άρτας και το πυρπόλησαν, με την απλή υποψία ότι στην περιοχή κοντά στο χωριό υπήρχαν αντάρτες. Ανάμεσά στους εκτελεσμένους ήταν και 97

παιδιά 1-15 χρονών και 119 γυναίκες, πολλές από τις οποίες βιάστηκαν και βασανίστηκαν πριν εκτελεστούν. Στις 5 Σεπτεμβρίου στη θέση Γουρνόλακκο του Ψηλορείτη της Κρήτης εκτέλεσαν 25 κατοίκους και έναν ιερέα την ώρα που έθαβαν στο νεκροταφείο του χωριού 8 συγγενείς τους, που είχαν εκτελεστεί την προηγούμενη μέρα.

16 августа 1943 г., на следующий же день после великого праздника Успения Богородицы, немцы расстреляли 317 жителей в деревне Коммено Арты и подожгли ее на основании подозрения, что в районе рядом с деревней были партизаны. Среди расстрелянных было 97 детей 1-15 лет и 119 женщин, многие из которых подверглись насилию и пыткам перед расстрелом. 5 сентября в местечке Гурнолакко в горах Псилорити на Крите расстреляли 25 жителей и одного священника, в то время как они хоронили на кладбище деревни 8 своих родственников, расстрелянных накануне.

Σ Στη φωτογραφία βλέπουμε τον απαγχονισμό 17 Ελλήνων στη Φλώρινα της Μακεδονίας τον Ιούλιο του '43....

Σ ...τον απαγχονισμό πατριωτών στην περιοχή της Θεσσαλονίκης....

Σ ....τον απαγχονισμό γυναικών και την εκτέλεση χωρικών....

Σ...και την απεικόνιση αντίστοιχου περιστατικού σε ξυλογραφία του Γ. Μανουσάκη, όπου απεικονίζονται και οι Έλληνες συνεργάτες των Γερμανών, οι περιβόητοι «γερμανοτσολιάδες» ταγματасφαλίτες.

На фотографии мы видим казнь через повешение 17 греков во Флорине Македонии в июле 1943г...

...казнь через повешение патриотов в районе Салоник...

... повешение женщин и расстрел сельчан...

... и изображение соответствующего факта на ксилографии Г. Манусакиса, где изображены греки-предатели, сотрудничающие с немцами, пресловутые «немецкие греческие солдаты».

Σ Στις 13 Δεκεμβρίου 1943 συντελέστηκε το μεγαλύτερο ολοκαύτωμα στα Καλάβρυτα Αχαΐας: οι Γερμανοί και οι δοσίλογοι συνεργάτες τους εκτέλεσαν συνολικά 1104 άνδρες από 14 ετών και άνω. Σύμφωνα με στοιχεία από φακέλους του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών που δόθηκαν στη δημοσιότητα, κατηγορούμενοι για το έγκλημα αυτό είναι ο στρατηγός Neubacher, στρατιωτικός διοικητής Πατρών, οι λοχαγοί Grohman και Dannhausen, ο ταγματάρχης Ehrenberger και πολλοί άλλοι. Το πρώτο 10ήμερο του Φεβρουαρίου του 1944 οι Γερμανοί εκτέλεσαν στην Καλαμάτα 500 άτομα. Στις 5 Απριλίου στο χωριό Κλεισούρα Καστοριάς εκτέλεσαν 270 γυναικόπαιδα και γέροντες και έκαψαν το χωριό. Στις 23 Απριλίου εκτέλεσαν 318 γυναικόπαιδα στο χωριό Πύργοι Κοζάνης στη Μακεδονία. Στις 24 Απριλίου πυρπόλησαν για τρίτη φορά το χωριό Μεσόβουνο Κοζάνης και έκαψαν ζωντανά 150 γυναικόπαιδα. Στην εικόνα ξυλογραφία με το ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων.

13 декабря 1943 года произошло самое жестокое уничтожение в Калаврите Ахеи: немцы и предатели расстреляли в общем 1104 мужчин от 14 лет и старше. Согласно опубликованным данным из архива греческого Министерства иностранных дел, обвиняемыми в этом преступлении были генерал Neubacher, военный командир Патр, капитаны Grohman και Dannhausen, майор Ehrenberger и многие другие. В первой декаде февраля 1944 г. немцы расстреляли в Каламате 500 человек. 5 апреля в деревне Клисурса (Касторья) расстреляли 270 женщин с детьми и стариков и сожгли деревню. 23 апреля расстреляли 318 женщин с детьми в деревне Пирги (Козани) в Македонии. 24 апреля подожгли в третий раз деревню Месовуно (Козани) и сожгли заживо 150 женщин и детей.

Σ Στις 16 Ιουνίου διέπραξαν ίσως το πιο άγριο έγκλημά τους στην Ελλάδα και ένα από τα χειρότερα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας που έγιναν ποτέ στην παγκόσμια ιστορία, στο Δίστομο Βοιωτίας, όταν έσφαξαν σαδιστικά 296 ανθρώπους, ανάμεσα στους οποίους 117 γυναίκες και 53 παιδιά

κάτω των 16 ετών. Αρκεί να διαβάσει κανείς τις περιγραφές αυτόπτων μαρτύρων καθώς και την αναφορά του Ερυθρού Σταυρού που έφτασε την επομένη, για να αντιληφθεί τη φρίκη της γερμανικής θηριωδίας που ξεπέρασε κάθε όριο. Στην εικόνα η ξυλογραφία του Κορογιαννάκη αποδίδει την κτηνωδία των κατακτητών στο Δίστομο.

16 июня было совершено, может быть, самое дикое преступление в Греции и одно из самых худших преступлений против человечества, которое еще никогда не случилось в мировой истории, в Дистомо Беотии, когда были зверски убиты 296 человек, среди которых 117 женщин и 53 ребенка младше 16 лет. Достаточно прочитать описания очевидцев, а также рапорт Красного Креста, который уже обсуждался на следующий день, чтобы передать ужас немецкой жестокости, которая перешла все границы. На иллюстрации гравюра Корояннакиса показывает жестокость завоевателей в Дистомо.

Σ Η σφαγή του Διστόμου έγινε γνωστή παγκοσμίως χάρη σε ένα αφιέρωμα του αμερικανικού περιοδικού Life, το εξώφυλλο του οποίου βλέπουμε στη φωτογραφία.

Жестокая резня в Дистомо стала всемирно известной благодаря специальному выпуску американского журнала Life, обложку которого мы видим на фотографии.

Σ ...κι εδώ το μνημείο του ολοκαυτώματος στο Δίστομο.

...а здесь памятник холокосту в Дистомо.

Σ Ειδικά για τις αποζημιώσεις των θυμάτων του Διστόμου, εδώ και χρόνια έχει ξεκινήσει ένα δικαστικό θρίλερ ανάμεσα στους συγγενείς τους από τη μια πλευρά και στο γερμανικό δημόσιο από την άλλη. Η υπόθεση, μετά από πολλές περιπέτειες, έφτασε στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, όπου και αναμένεται η τελική εκδίκαση της. Την ελληνική πλευρά υποστηρίζει και η γερμανική οργάνωση «Αννόβερο - Δίστομο». Στη φωτογραφία, οι Γερμανοί σφαγείς ποζάρουν χαμογελώντας στο φακό, αμέσως μετά την αποτρόπαια πράξη τους κι ενώ το Δίστομο ακόμα καίγεται.

Специально для компенсаций жертвам Дистомо, уже много лет назад начался судебный триллер между родственниками с одной стороны и немецкой общественностью с другой. Дело, спустя много времени, достигло Международного суда Гааги, где ожидалось конечное слушание. Греческую сторону поддержала и немецкая организация «Ганновер – Дистомо». На фотографии немецкие палачи позируют, улыбаясь перед объективом, сразу после зверских действий и в то время пока Дистомо еще горит.

Σ Ακόμα και όταν η έκβαση του πολέμου είχε κριθεί, οι Γερμανοί συνέχιζαν την καταστροφή της κατεχόμενης Ελλάδας: στο διάστημα 3-22 Ιουλίου 1944 μόνο στην περιοχή της Β. Πίνδου πυρπόλησαν 53 χωριά, κατέστρεψαν 53 σχολεία και 25 εκκλησίες και εκτέλεσαν 161 κατοίκους. Στις 2 Σεπτεμβρίου στο Χορτιάτη Θεσσαλονίκης Γερμανοί και προδότες ταγματасφαλίτες βασάνισαν, εκτέλεσαν και έκαψαν ζωντανούς 149 κατοίκους, ηλικιωμένους και γυναικόπαιδα. Στο σημείο αυτό τονίζουμε πως αμέτρητα ήταν και τα θύματα των εκτελέσεων στις φυλακές στρατοπέδων που είχαν οργανώσει οι Γερμανοί στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη, στη Λάρισα κ.α. Στις φωτογραφίες εκτέλεση Ελληνίδων αγωνιστριών στην Αθήνα.

Даже тогда, когда исход войны был предрешён, немцы продолжили зверства на территории оккупированной Греции: в период 3-22 июля 1944 только в районе Северного Пинда было выжжено 53 деревни, разрушено 53 школы и 25 церквей и расстрелян 161 житель. 2 сентября в Хортъяти в районе Салоник немцы и предатели предали пыткам, расстреляли и сожгли живьем 149 жителей, взрослых и женщин с детьми. В этот период мы подчеркиваем, что бесчисленны были жертвы расстрела в тюремных лагерях, которые организовывали немцы в Афинах, Салониках, Ларисе и т.д. На фотографиях мы видим расстрел греческих женщин в Афинах.

Σ ...κι εδώ το στρατόπεδο των Ες Ες στο Χαϊδάρι της Αθήνας και το κολαστήριο της Γκεστάπο της οδού Μέρλιν. Δυστυχώς, με απαίτηση της Γερμανίας και την ανοχή ορισμένων Ελλήνων πολιτικών μετακατοχικών κυβερνήσεων, πολλοί Γερμανοί εγκληματίες πολέμου παρέμειναν ατιμώρητοι.

Α здесь лагерь СС в Хайдари Афин и место пыток Гестапо на улице Мерлин. К сожалению, в результате требований Германии и терпимости некоторых греческих политических послеоккупационных правительств, многие немецкие военные преступники остались безнаказанными.

Σ Η ξυλογραφία δείχνει το «μπλόκο της Κοκκινιάς», μιας γειτονιάς στην Αθήνα, την οποία συνολικά τρεις φορές απέκλεισαν οι Γερμανοί και με τις υποδείξεις καταδοτών που φορούσαν μαύρη κουκούλα εκτέλεσαν τους Έλληνες πατριώτες της εθνικής αντίστασης. Η ταινία που θα δούμε στο τέλος της αποψινής εκδήλωσης πραγματεύεται ακριβώς αυτό το θέμα.

На гравюре показана «Блокада Коккинии», района в Афинах, который в целом 3 раза был блокирован немцами и по указаниям доносчиков, носивших черные капюшоны, были расстреляны греческие патриоты национального сопротивления. Фильм, который мы посмотрим в конце сегодняшнего выступления, рассматривает именно эту тему.

Σ Το τέλος του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου βρήκε την Ελλάδα με περίπου 578.000 νεκρούς, 830.000 ανίκανους για εργασία, 1.200.000 άστεγους. Από τους νεκρούς πάνω από 300.000 πέθαναν από την πείνα, ειδικά από τον τρομερό λιμό του χειμώνα 1941-42. Στους παραπάνω αριθμούς δεν συνυπολογίζονται όσοι πέθαναν λίγο καιρό μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας από αρρώστιες, τραύματα κ.α. αιτίες εξαιτίας του πολέμου και της κατοχής. Αν συνυπολογιστούν και αυτοί οι θάνατοι, τότε η Ελλάδα έχασε συνολικά το 13% του πληθυσμού της. Στις φωτογραφίες, εικόνες με σκελετωμένα παιδιά της Αθήνας.

Греция вышла из Второй Мировой войны с 578000 убитыми, 830000 недееспособными, 1200000 бездомными. Более чем 300000 человек погибло от голода, особенно от ужасного голода зимой 1941-42. В это число не входят умершие после освобождения Греции от болезней, травм и других причин, вызванных войной и оккупацией. Если взять в расчет и эти смерти, то Греция потеряла в общем 13 % населения. На фотографиях изображены похожие на скелеты афинские дети.

Σ Παράλληλα καταστράφηκε το 75% του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, όλες οι γέφυρες, το 73% του εμπορικού στόλου, το 75% των μεταφορών, το 50% της βιομηχανίας, το 25% των ελληνικών δασών, το 100% των τηλεπικοινωνιών και βέβαια υπήρξε μείωση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής κατά 60%. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμα κι όταν αποχωρούσαν οι Γερμανοί ανατίναζαν και κατέστρεφαν συστηματικά τις υποδομές της χώρας.

В то же время было разрушено 75 % дорожных и железнодорожных сетей, все мосты, 73 % военно-морского флота, 75 % транспорта, 50 % промышленности, 25 % лесов Греции, 100 % телекоммуникаций и конечно произошло сокращение сельскохозяйственного производства на 60 %. Стоит отметить еще и то, что когда немцы отступали, взрывали и разрушали систематически инфраструктуру страны.

Για να επανορθώσει αυτήν την καταστροφή υπολογίστηκε πως η Ελλάδα θα χρειαζόταν 33 φορές το εθνικό εισόδημα του 1946. Για τις πολεμικές αποζημιώσεις, που θα έπρεπε να δώσει η Γερμανία σε όσες χώρες υπέστησαν τη δράση της Βέρμαχτ, διοργανώθηκε διεθνής διασυμμαχική διάσκεψη στο Παρίσι στα τέλη του 1945. Ως οφειλή της Γερμανίας προς την Ελλάδα αναγνωρίστηκε το ποσό των 7,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ αγοραστικής αξίας 1938. Το ποσό αυτό ουδέποτε δεν δόθηκε στην Ελλάδα, καθότι στη διάσκεψη του Λονδίνου που επακολούθησε, αποφασίστηκε πως οι αποζημιώσεις των μικρών χωρών θα δίνονταν μόνον όταν θα υπογραφόταν Συνθήκη Ειρήνης, δηλαδή μόνο με την επανένωση των δύο Γερμανιών. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν η γερμανική κυβέρνηση καταδέχτηκε να δώσει το 1960 ένα ποσό ύψους 115 εκατομμυρίων μάρκων στην Ελλάδα, αποκλειστικά σε θύματα ναζιστικών διώξεων, το οποίο εν μέρει μόνο τελικά έφτασε σε συγγενείς των θυμάτων. Με την επανένωση των δύο Γερμανιών το 1990 άνοιξε πάλι ο δρόμος της διεκδίκησης των αποζημιώσεων, αν και η Γερμανία φρόντισε να μην υπάρξει καμιά «συνθήκη ειρήνης», ακριβώς για να τις αποφύγει. Η Ελλάδα από την πλευρά της έθεσε το ζήτημα ξανά το 1995 για να εισπράξει την άρνηση των Γερμανών.

Было подсчитано, что для восстановления страны после разрухи Греции было бы необходимо в 33 раза больше всего совокупного национального дохода 1946 г. Для решения вопроса военных компенсаций, которые должна была выплачивать Германия странам, участвовавшим в операции в Вермахте, была организована международная межсоюзническая конференция в Париже в конце 1945 года. Германии было назначено выплатить долг Греции в размере 7,1 млрд. долл. США рыночной стоимости 1938 г. Эта сумма не была возвращена Греции, так как на следующей конференции в Лондоне решили, что компенсации маленьким странам выплатили бы только в том случае, если бы они подписали Мирный договор, то есть только с объединением двух германских государств. В последующие десятилетия правительство Германии соизволило отдать Греции в 1960 г. сумму в размере 115 млн. немецких марок, исключительно жертвам нацистских гонений, которые лишь отчасти дошли до родственников жертв. После воссоединения двух германских государств в 1990 г. был снова открыт путь для требования компенсаций, хотя Германия позаботилась, чтобы не было никакого "мирного соглашения", именно для того чтобы их избежать. Греция со своей стороны подняла этот вопрос снова в 1995 г., в результате получив отказ Германии.

Σ Εντελώς διαφορετικό από το ζήτημα των πολεμικών αποζημιώσεων υπήρξε το ζήτημα του αναγκαστικού κατοχικού δανείου, που εκχώρησε η ελληνική κυβέρνηση δια της Τράπεζας της Ελλάδος στους κατακτητές Γερμανούς και Ιταλούς. Επειδή οι Γερμανοί ήθελαν να χρηματοδοτήσουν τις επιχειρήσεις του Ρόμελ στην Αφρική, στις 14 Μαρτίου 1942 υπέγραψαν με τους Ιταλούς και ερήμην της ελληνικής κατοχικής κυβέρνησης δανειακή σύμβαση στην οποία καθοριζόταν α. το ποσό των 1,5 δισεκατομμυρίων δραχμών το μήνα που έπρεπε να καταβάλλει η ελληνική κυβέρνηση ως έξοδα κατοχής και β. ότι οι αναλήψεις πέραν αυτού του ποσού θα χρεώνονταν ως άτοκο δάνειο στις κυβερνήσεις της Γερμανίας και Ιταλίας, οι οποίες θα το αποπλήρωναν αργότερα. Εξαιτίας τόσο των εξόδων κατοχής, που επιβλήθηκαν κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου, όσο και του δανείου, τα θύματα από πείνα στην κατεχόμενη Ελλάδα εκτοξεύτηκαν στους αριθμούς που αναφέραμε πριν.

Помимо вопроса о военных компенсациях, существовал и совершенно другой вопрос о принудительном оккупационном займе, который предоставляло правительство Греции с помощью банка немецким и итальянским захватчикам. Так как немцы хотели финансировать операцию Роммеля в Африке, 14 марта 1942 г. они подписали с итальянцами, в отсутствие греческого оккупационного правительства, соглашение о займе, в котором назначили: А) сумму в 1,5 млрд. драхм в месяц, которую должно было выплатить греческое правительство за расходы на оккупацию и Б) кредит сверх этой суммы должен был предоставляться в качестве беспроцентного займа правительствам Германии и Италии, которые могли погасить долг позже. Как вследствие больших расходов на оккупацию, которые были нарушением международного права, так и по причине займов, число жертв голода в оккупационной Греции взлетело до величины, которую мы приводили раньше.

Ακολούθησαν τρεις τροποποιήσεις της αρχικής σύμβασης, με τα ποσά πάντα προς τα πάνω, που μετέτρεψαν το αναγκαστικό δάνειο σε συμβατικό. Πολύ σημαντικό στοιχείο είναι το ότι η ναζιστική Γερμανία ξεκίνησε την αποπληρωμή του δανείου, καταβάλλοντας τις πρώτες 19 δόσεις. Στη συνέχεια σταμάτησε την καταβολή των δόσεων, όχι όμως και των αναλήψεων, μετατρέποντας έτσι το δάνειο σε έντοκο λόγω υπερημερίας. Ο ίδιος ο Χίτλερ είχε αναγνωρίσει το δάνειο αυτό, όπως και οι οικονομικοί πληρεξούσιοι Νέστλερ και Αλτενμπουργκ, υπολογίζοντας μάλιστα το ποσό του γερμανικού χρέους προς την Ελλάδα στα 476 εκατομμύρια μάρκα.

За этим последовали 3 поправки к первоначальному соглашению, с суммами каждый раз возрастающими, которые изменяли принудительный заем на условный. Очень важным элементом было то, что фашистская Германия начала погашение долга, выплачивая первые 19 траншей. Затем прекратила выплату рассрочки, но не получение траншей займа, превращая таким образом заем в

процентный по причине просрочки платежа. Сам Гитлер признал такой заем, как и его финансисты, его экономические уполномоченные Нестлер и Алтенбург, подсчитав, что сумма немецкого долга Греции составляет 476 млн. марок.

Το δάνειο αναγνωρίστηκε και μεταπολεμικά από τον καγκελάριο της Γερμανίας Έρχαρντ με τη δέσμευση για επαναδιαπραγμάτευσή του με την επανένωση της Γερμανίας. Οι ελληνικές κυβερνήσεις το έθεσαν ως θέμα στους Γερμανούς συνολικά 12 φορές, με τελευταία φορά το 1995. Οι Γερμανοί σταθερά απορρίπτουν κάθε συζήτηση για το θέμα. Η Ελλάδα έχει βεβαίως όλα τα έγγραφα της δανειακής σύμβασης. Το δάνειο αυτό αποτελεί συμβατική υποχρέωση του γερμανικού δημοσίου προς την Ελλάδα και όχι επανορθωτική.

Заем был признан и после войны канцлером Германии Эрхардом с уговором о возобновлении переговоров об объединении Германии. Правительство Греции ставило этот вопрос перед немцами в общем 12 раз, последний из которых был в 1995 г. Немцы последовательно отвергают любые обсуждения по этому вопросу. Греция имеет, конечно, все документы о соглашении по займу. Этот заем представляет собой условное, предусмотренное соглашением обязательство немецкого правительства Греции, а не скорректированную версию.

Σ Εκτιμήσεις για την αξία του δανείου αυτού έγιναν πολλές. Στον πίνακα βλέπουμε την αρχική εκτίμηση των εξόδων κατοχής και του δανείου το 1946 σε χρυσές λίρες Αγγλίας. Το ζήτημα του δανείου αναδείχτηκε επανειλημμένα από το *Εθνικό Συμβούλιο για τη διεκδίκηση των οφειλών της Γερμανίας προς την Ελλάδα* με πρόεδρο τον αντιστασιακό Μανώλη Γλέζο. Σημειώνουμε εδώ και την πολύ σωστή υπενθύμιση του Συμβουλίου για την επιστροφή των αρχαιολογικών θησαυρών της Ελλάδας, που άρπαζαν οι Γερμανοί στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Оценок стоимости этого займа было много. На таблице мы видим начальную оценку расходов на оккупацию и заем 1946 г. в золотых лирах Англии. Вопрос займа брал на себя неоднократно Национальный Совет по отстаиванию долгов Германии Греции, председателем которого был деятель сопротивления, депутат греческого парламента Μανολις Γλεζος. Отметим здесь очень правильное напоминание Совета о возвращении археологического сокровища Греции, которое захватили немцы во Вторую мировую войну.

Σ Στις 2 Ιουλίου 2011 ο Γάλλος οικονομολόγος και σύμβουλος της γαλλικής κυβέρνησης Jacques Delpla δήλωσε πως οι οφειλές της Γερμανίας στην Ελλάδα για το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο ανέρχονται σε 575 δισεκατομμύρια δολάρια. Η γερμανική εφημερίδα Die Welt σε πρόσφατο άρθρο της παραδέχτηκε ότι υπάρχει ανοιχτό θέμα με τη διεκδίκηση των χρημάτων του δανείου από τους Έλληνες και υπολόγισε το ποσό αυτό σε σημερινά 70 δισεκατομμύρια ευρώ. Η ελληνική κυβέρνηση επισήμως στη βουλή, στις 13 Δεκεμβρίου 2010, δέχτηκε ότι οι ελληνικές διεκδικήσεις ανέρχονται στα 108 δισεκατομμύρια ευρώ για τις πολεμικές αποζημιώσεις και στα 54 δισεκατομμύρια ευρώ για το κατοχικό δάνειο χωρίς τους τόκους. Με το μικρότερο δυνατό επιτόκιο του 3% οι διεκδικήσεις ανέρχονται στο ποσό του ενός τρισεκατομμυρίου ευρώ, δηλαδή τρεις φορές πάνω από το σημερινό χρέος της Ελλάδας.

2 июля 2011 года французский экономист и советник правительства Франции Jacques Delpla заявил, что долги Германии Греции во Второй мировой войне доходят до \$ 575 миллиардов. Немецкая газета Die Welt в своей недавней статье признала, что существует открытый вопрос требования греками возвращения денег займа, и подсчитала, что эта сумма сегодня составляет 70 миллиардов евро. 13 декабря 2010 г. греческое правительство официально в парламенте признало, что оспариваемая сумма составляет 108 млрд евро в качестве компенсаций жертвам войны и 54 млрд евро как беспроцентный оккупационный заем. С минимально возможным процентом, а именно 3%, требуемые репарации возрастают до 1 триллиона евро, т.е. суммы, в 3 раза превышающей сегодняшний долг Греции.

Σ Η Ελλάδα είναι ουσιαστικά η μόνη χώρα που δεν πήρε από τη Γερμανία πολεμικές αποζημιώσεις. Η μη καταβολή αυτών των αποζημιώσεων και του κατοχικού δανείου συνιστά ουσιαστικά άρνηση της Γερμανίας να παραδεχτεί τα εγκλήματα πολέμου που διέπραξε ο στρατός της εις βάρος του ελληνικού λαού κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Όσο οι γερμανικές κυβερνήσεις θα συνεχίζουν να αρνούνται έστω και τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης των οφειλών, τόσο και η Γερμανία θα είναι μια ηθικά εκτεθειμένη χώρα απέναντι στο διεθνές δίκαιο. Η λύση της εκκρεμότητας αυτής, είτε με απευθείας έντιμες διαπραγματεύσεις, είτε με προσφυγή στο διεθνές δικαστήριο, όλες αυτές τις δεκαετίες θα έπρεπε να αποτελεί και πρέπει να αποτελεί και σήμερα προϋπόθεση για τη συμπόρευση και τη συνεργασία των δύο χωρών στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Σας ευχαριστώ.

Κουγιουμτζόγλου Δημήτριος,
αποσπασμένος εκπαιδευτικός,
φιλόλογος – αρχαιολόγος

Греция - фактически единственная страна, которая не получила от Германии военных компенсаций. Невыплаты этой компенсации и оккупационного займа означает отказ Германии признать военные преступления, которые совершила армия против греческого народа в период Второй Мировой войны. До тех пор, пока немецкое правительство будет продолжать отрицать даже возможность возвращения долгов, Германия будет оставаться морально неполноценной страной перед международным правом. Решение этой неотложной проблемы либо при помощи международного суда, либо путем прямых честных переговоров, должно являться и сегодня предпосылкой для совместного шествия и сотрудничества двух стран в европейской системе.

Κυουμτζογλου Διμιτριος,
откомандированный преподаватель,
филолог-археолог

πηγές (πληροφορίες –εικόνες)

- *Η μαύρη βίβλος της κατοχής*, β' έκδοση, Εθνικό Συμβούλιο για τη διεκδίκηση των οφειλών της Γερμανίας προς την Ελλάδα, Αθήνα 2006.
- Β. Σκουλατου, Ν. Δημακοπούλου, Σ. Κόνδη, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη Γ' Λυκείου*, ΟΕΔΒ.
- Τομαή Φωτεινή, *Ναζιστικές θηριωδίες στην Ελλάδα –οι φάκελοι του Υπουργείου Εξωτερικών*, άρθρα στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, 18.9.2011 και 2.10.2011
- Γιώργος Αποστολίδης, *Στο φως τα πρακτικά του κατοχικού δανείου*, άρθρο στην εφημερίδα *Το Έθνος*, 7.4.2011, με στοιχεία του Τάσου Ηλιαδάκη, καθηγητή σχολής εθνικής ασφάλειας.
- Νότης Μαρίας, *Το αναγκαστικό κατοχικό δάνειο και ο Α. Παπανδρέου*, άρθρο στο περιοδικό *Επίκαιρα*, 20.1.2011.
- Τάσος Ηλιαδάκης, *Το κατοχικό δάνειο*, άρθρο στην εφημερίδα της Κρήτης *Η ΠΑΤΡΙΣ*, 25.1.2010.
- Διακήρυξη του Εθνικού Συμβουλίου για τη διεκδίκηση των οφειλών της Γερμανίας προς την Ελλάδα με αφορμή τη δίκη του Διστόμου στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.
- *Γερμανοί κατά...Γερμανίας για τις αποζημιώσεις*, ρεπορτάζ της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία», 6.6.2011.
- Ρεπορτάζ του Γιώργου Αποστολίδη στην εφημερίδα «Καθημερινή», 23.1.2011.

- *115 εκατομμύρια ευρώ οφείλει η Γερμανία στην Ελλάδα*, ρεπορτάζ της εφημερίδας «Τύπος της Κυριακής», 2.10.2011.
- *Πολεμικές αποζημιώσεις –ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ*, τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ του δημοσιογράφου Κώστα Βαξεβάνη με τη συμμετοχή των ιστορικών και καθηγητών πανεπιστημίου Χάγκεν Φλάισερ, Γαβριέλλας Ετμεκτσόγλου, Νότη Μαριά, Στράτου Δορδανά.
- *Εμείς οι Έλληνες – Η κατοχή 1941-1944*, 9^ο ντοκιμαντέρ τηλεοπτικής ιστορικής σειράς του ΣΚΑΪ.
- *THE GREEK HOLOCAUST*, από τον ιστότοπο Greece.org – German reparations.

Источники (информация – иллюстрации)

- *Черная книга оккупации*, 2-е изд., Национальный Совет о требовании возврата долгов Германии Греции, Афины, 2006.
- В. Скулату, Н. Димакопулу, С. Конди, *Новейшая и современная история для 3-го класса лицея*, издательство ΟΕΔΒ.
- Томаи Фотини, *Зверства нацистов в Греции – из файлов Министерства иностранных дел*, статьи в газете ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ от 18.9.2011 и 2.10.2011.
- Георгос Апостолидис, *Протоколы оккупационного займа в свете гласности*, статья в газете *Το Έθνος* от 7.4.2011, по данным Τάσου Ηλιαδάκη, преподавателя факультета национальной безопасности.
- Нотис Мариас, *Вынужденный оккупационный заем* и Α. Παπανδρεу, статья в журнале *Επίκαιρα* от 20.1.2011.
- Тассос Илиадакис, *Оккупационный заем*, статья в критской газете *Η ΠΑΤΡΙΣ* от 25.1.2010.
- Декларация Национального совета о требовании погашения долгов Германии Греции, на основании судебного иска о компенсациях жертвам Дистомо в Международном Гаагском суде.
- Немцы против...Германии в вопросе о компенсациях, репортыж газеты «Ελευθεροτυπία» от 6.6.2011.
- Репортаж Георгоса Апостолидиса в газете «Καθημερινή» от 23.1.2011.
- *115 миллионов евро должна Германия Греции*, репортаж на страницах газеты «Τύπος της Κυριακής» от 2.10.2011.
- *Военные компенсации – ЯЩИК ПАНДОРЫ*, телевизионный документальный фильм журналиста Костаса Ваксеваниса при участии историков и преподавателей университета Хагена Флайсера, Габриеллы Этмецкоглу, Ноти Марии, Страту Дордана.
- *Мы, греки – Оккупация 1941 –1944гг.*, 9-й фильм документального телесериала на канале ΣΚΑΪ.
- Греческий холокост, с веб-страницы Greece.org – German reparations.